

УДК 027.7:316.774

Петрухно Юлія Євгенівна,

кандидат наук із соціальних комунікацій,

зав. сектору НБ НЮУ ім. Ярослава Мудрого

пошт. адреса: НЮА ім. Ярослава Мудрого,

вул. Пушкінська, 77, м. Харків, 61001, Україна

конт. тел.: 8093870366

e-mail: yuliya.petruhno@mail.ru

ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ БІБЛІОТЕК ВНЗ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Вперше термін «інформаційне суспільство» з'явився в 60-х рр. ХХ ст. На думку дослідників ця назва виникла вперше в Японії та приписується професору Токійського технологічного інституту Ю. Хаяши. Приблизно в той же час у США цій термін був вжитим вченим-економістом Ф. Махлупом. Також існують версії, що зазначений термін ввели до наукового обігу одночасно в США і в Японії на початку 60-х рр. ХХ ст. вчені Ф. Махлуп і Т. Умеасо, що досліджували динаміку розвитку наукоємних виробництв.

На наш погляд, інформаційне суспільство – це якісно новий етап розвитку людства, в якому будь-яка людина за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій може отримувати, переробляти, розповсюджувати інформацію, а держава забезпечує високий рівень інформатизації всіх галузей.

В Україні одним з перших законів стосовно інформаційного суспільства є Закон «Про Національну програму інформатизації» [8], прийнятий 4 лютого 1998 року, який був доповнено 2 грудня 2012 р. 1 грудня 2006 р. Верховною Радою України були прийняті «Рекомендації щодо розвитку інформаційного суспільства в Україні» [9], а 9 січня 2007 р. – «Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки» [5]. В цих документах йде мова про те, що однією з умов розвитку інформаційної інфраструктури в Україні є «створення в електронній формі архівних, бібліотечних, музейних фондів та інших фондів закладів культури, формування відповідних інформаційно-бібліотечних та інформаційно-пошукових систем з історії, культури, народної творчості, сучасного мистецтва України тощо». В пункті 32 Женевської конвенції [3] зазначено, що активна роль в формуванні інформаційного суспільства належить саме бібліотекам. Тому зараз можна сформулювати наступні завдання для вузівських бібліотек:

- 1) бібліотечно-інформаційне забезпечення самостійної роботи студентів;
- 2) допомога в набутті навичок роботи з інформаційними та електронними ресурсами бібліотеки та в пошуку необхідної інформації;
- 3) виховання правової культури;
- 4) створення власних інформаційних та електронних ресурсів;
- 5) впровадження нових інформаційно-комунікаційні технологій;
- 6) виховання інформаційної культури;

- 7) забезпечення інтелектуальної свободи читача;
- 8) співпраця з професійними, громадянськими організаціями та ЗМІ та ін. з метою популяризації книжок.

Зараз розглянемо ці завдання більш детально.

Перше завдання – бібліотечно-інформаційне забезпечення самостійної роботи студентів – це, на думку фахівців [6, с. 15] – вид бібліотечно-інформаційної діяльності, спрямований на формування документних, інформаційних і когнітивних ресурсів, здатних повно й оперативно задовольнити потреби студентів, пов'язані з самостійною роботою.

Одним з пріоритетних напрямів роботи бібліотеки є максимальне забезпечення інформаційних потреб читачів. Тому друге завдання сучасних бібліотек – це допомога в набутті навичок роботи з інформаційними та електронними ресурсами бібліотеки. Для цього в автоматизованих бібліотечних системах вводиться такі послуги як віртуальний бібліограф, on-line довідка, а в підрозділах бібліотеки завжди повинен бути черговий бібліограф-консультант. Саме «працівники означених служб здійснюють інформаційне та бібліотечно-бібліографічне обслуговування користувачів, вивчаючи інформаційні потреби викладачів, наукових співробітників та студентів ВНЗ з метою їх максимального задоволення» [7].

Виховання правової культури теж є одним з важливіших завдань в сучасних вузівських бібліотеках. Правова культура, на наш погляд, – це система професійно-правових знань, умінь і навичок, що характеризують високий ступень правового розвитку держави, відповідають рівню досягнутого суспільного прогресу і виражають у правовій формі режим прав і свобод людини та громадянина та інші найважливіші соціальні цінності. Тематичні виставки, допомога в підборі літератури, різні тематичні заходи – все це впливає на мислення, світогляд та підвищує рівень правової культури студентів. Наприклад, на сайті наукової бібліотеки Національного юридичного університету ім. Ярослава Мудрого є такі віртуальні огляди як «Конституція України – основа правової держави», «Захист прав людини і основоположних свобод», «Українське козацтво у ствердженні української державності» та ін.

Для якісного забезпечення інформаційних потреб читачів сучасні бібліотеки повинні створювати власні інформаційні та електронні ресурси. Це, насамперед, електронні каталоги, електронні навчально-методичні комплекси, проблемно-орієнтовані банки і бази даних, повнотекстові бази даних, віртуальні бібліографічні покажчики тощо. Так, в НЮУ ім. Ярослава Мудрого бібліотекою сумісно з кафедрами та редакційно-видавничим відділом створено Стандартизований електронний навчально-методичний комплекс (СЕНМК), в якому в повнотекстовому форматі представлені підручники та навчально-методичні посібники.

Важливість інформаційно-комунікаційні технологій (ІКТ) в сучасному житті важко переоцінити. В преамбулі «Декларації про права людини та верховенство права в інформаційному суспільстві» [2] зазначено, що ІКТ є невід'ємною частиною демократичного процесу, а також, що обмежування або

відсутність доступу до ІКТ позбавляє людину в повній мірі здійснювати свої права. В «Окинавській хартії глобального інформаційного суспільства» зазначено, що «інформаційно-комунікаційні технології є одним з найбільш важливіших факторів, які впливають на формування суспільства 21-го сторіччя» [4]. Тому впровадження нових ІКТ – це важливе завдання для сучасних вузівських бібліотек.

В зв'язку з впровадженням інформаційно-комунікаційних технологій дуже стає актуальною проблема формування інформаційної культури у сучасної молоді. Інформаційна культура – це цілеспрямований відбір та використання інформації будь-яких видів з метою задоволення освітніх, наукових, культурних, етичних, естетичних та духовних потреб та має такі основні складові: комп'ютерна грамотність (тобто вміння володіти інформаційно-комунікаційними технологіями) та нетікет (комп'ютерна етика). Завдання бібліотек щодо виховання інформаційної культури серед студентів полягає в тому, щоб проводити роз'яснювальні бесіди, майстер-класи, різноманітні заходи.

В «Деклярації ІФЛА про бібліотеки, інформаційні служби та інтелектуальну свободу» [4], яка була прийнята в 2002 р. в Глазго, наголошується, що забезпечення інтелектуальної свободи читача – одно з важливих завдань сучасних бібліотек. Тому бібліотекарі повинні надавати будь-яку інформацію будь-якому читачеві та забезпечувати їм вільний доступ до бібліотечних ресурсів.

Нині багато бібліотек, в т. ч. і вузівські, співпрацюють з різними організаціями з метою популяризації книжок. Наприклад, зараз Українська бібліотечна асоціація (УБА) сумісно с Книжковим Клубом «Клуб Сімейного Дозвілля» проводить конкурс на кращій буктрейлер «Читаємо з Клубом Сімейного Дозвілля», а наукова бібліотека НЮУ ім. Ярослава Мудрого за підтримкою ректорату, Студентського самоврядування вузу та Профспілки студентів в 2013/14 навчальному році в рамках провела конкурс «Читач року» в рамках проекту УБА «Читай – формат не має значення!».

З цього можна зробити висновок, що бібліотеки за умовою виконання всіх цих завдань можуть впливати на формування і розвиток інформаційного суспільства, а не тільки бути його складовою частиною.

Список джерел інформації

1. Деклярація ІФЛА про бібліотеки, інформаційні служби та інтелектуальну свободу [Електронний ресурс]. –Режим доступу : <<http://www.ifla.org/faife/policy/iflastat/gldeclar-e.html>>. – Назва з екрана.

2. Деклярация о правах человека и верховенстве права в информационном обществе // Новости Российского комитета ИФЛА. – 2005. – № 2. – С. 5-11.

3. Женевська Деклярація принципів [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.itu.int/wsis/outcome/booklet/declaration_Bru.html>. – Назва з екрана.

4. Окинавская хартия глобального информационного общества [Электронный ресурс] – Режим доступа : <[www.iis.library/okinawa/charter.ru.html](http://www.iis.library.okinawa-charter.ru.html)>. – Загл. с экрана.

5. Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки : Закон України від 09.01.2007 № 537-V // Відомості ВРУ. – 2007. – № 12. – С. 102.

6. Пасмор Н. П. Бібліотечно-інформаційне забезпечення самостійної роботи студентів : монографія / Н. П. Пасмор. – К. : Кондор, 2005. – 104 с.

7. Пасмор Н. П. Трансформація функцій вузівської бібліотеки юридичного профілю за умов юридичного профілю за умов інформатизації освіти / Н. П. Пасмор // Новий колегіум. – 2002. – № 4. – С. 21–25.

8. Про Національну програму інформатизації : Закон України від 04.02.1998 №74/98-ВР // Відомості ВРУ. – 1998. – № 27-28. – С. 181.

9. Рекомендації парламентських слухань щодо розвитку інформаційного суспільства в Україні : Закон України від 22.12.2005 №3269-IV // Відомості ВРУ. – 2006. – № 15. – С. 131.

УДК 004

Решетник Н.Н.,

зав. сектором підтримки АБИС

и програмного забезпечення

почт. адрес: Научная библиотека

Украинской инженерно-педагогической академии,

ул. Университетская, 16, корп. 2, Харьков, 61003, Украина

конт. тел.: (057) 733-78-29

E-mail: reshetnik@library.uipa.kharkov.ua

КРИТЕРИИ ОЦЕНКИ САЙТА УЧЕБНОГО ЗАВЕДЕНИЯ В РЕЙТИНГЕ WEBOMETRICS. РОЛЬ БИБЛИОТЕКИ

Сегодня рейтинг **Webometrics** считается одним из наиболее известных и авторитетных глобальных рейтингов. Критерием ранжирования является наполняемость, степень поддержки и популярность веб-сайтов вузов. Webometrics анализирует, как представлен вуз в интернет пространстве, а не образовательную деятельность университетов в целом. Результаты рейтинга публикуются с 2004 года дважды в год (в начале февраля и в начале августа). Webometrics охватывает большее количество учреждений, чем другие аналогичные рейтинги: в июле 2013 года оценивалось более 21 тысяч университетов мира. Среди них 306 украинских вузов.

В феврале 2013 г. Украинская инженерно-педагогическая академия (УИПА) заняла 79 место (среди 311 вузов Украины) и 297 место в июне (среди 306 вузов Украины). Этот провал объясняется сменой домена сайта с uipa.kharkov.ua на uipa.edu.ua, который произошел в марте 2013 г. Год спустя в февральском рейтинге